

یادداشت مدیر مسئول

در مسیر چشمه‌ای خروشان برای تشنگان علم و عمل

دکتر امیر حسین آبادی *

هو الوکیل

نزدیک به هفتاد سال از انتشار اولین شماره مجله کانون وکلای دادگستری می‌گذرد. هفتاد سالگی در انسان ضمن اینکه سن پختگی است، آغاز دوران کهولت و غلبه ضعف و سستی بر جوانی و سرزندگی است. اما هفتاد سال سابقه انتشار برای یک نشریه علمی - حقوقی - انتقادی، باید آن را به گنجینه‌ای از علم و تجربه تبدیل کند و همچون چشمه خروشانی شود که همگان به ویژه تشنگان علم و عمل را سیراب کند؛ در حقیقت، سن بالندگی است و نه فطور و سستی.

مجله کانون وکلا در طول سالیان دراز انتشار خود، فراز و فرودهایی دیده و شاهد رفتن انسان‌های وارسته‌ای به دیار باقی بوده است که در اداره آن نقش موثری داشته‌اند. خوانندگان محترم مجله، تاریخچه آن را در همین شماره و ذیل این یادداشت مطالعه خواهند نمود.

می‌دانیم که اعضای هیأت مدیره کانون وکلا دو سال یکبار تغییر می‌کنند؛ متأسفانه گاهی دیده شده است که این تغییرات، مجله را دستخوش سلیقه‌های گوناگون کرده است. تغییر بعضی از اعضا کمیسیون انتشارات به تبع هیأت مدیره، موجب تأخیر در انتشار و حتی محتوای آن می‌شود. ما امیدواریم که این گنجینه با ارزش، خارج از جناح و گروه بندی‌های حاکم بر کانون وکلا، به عنوان یک وسیله مهم برای بالا بردن سطح علمی و عملی وکلا و کارآموزان وکالت - که از وظایف اساسی کانون وکلاست - باقی بماند.

* رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز

از همکاران محترم تقاضا دارم با ارائه مقالات علمی، عملی و انتقادی به غنای نشریه بیفزایند. از اعضای محترم کمیسیون انتشارات که از ابتدای انتخاب، برای اصلاح امور و انتشار به موقع مجله سعی و اهتمام وافی نموده اند سپاسگزاری می‌کنم و توفیق بیشتر آنان را از خداوند بزرگ مسئلت دارم.

در خاتمه لازم می‌دانم از شادروان محمد فرض پور ماچیانی که در سال‌های اخیر زحمات فراوانی برای این مجله متحمل شدند، ذکر خیری بنمایم.

پیوست؛ گذری بر تاریخچه مجله کانون وکلا^۱

۱- اولین مجله کانون وکلا در خرداد ماه سال ۱۳۲۷ با نام «مجله ماهانه علمی-انتقادی-حقوقی» و با صاحب امتیازی و سردبیری مرحوم محمد فرنی وکیل محترم دادگستری منتشر شده بود.

۲- در این دوره و در شماره ۸ این مجله نوشته شده بود: «چون مجله کانون وکلا مرجعی برای انتشار افکار آقایان وکلا و همچنین وسیله ای است که آقایان می‌توانند ایرادات و اعتراضات خود را در باب احکام محاکم و دادگاه‌ها به طور اختصار با دلائل و مستندات قانونی بنویسند و برای مجله ارسال دارند، لذا به اطلاع آقایان وکلا می‌رساند که از این به بعد در این خصوص چند صفحه از مجله برای انتشار انتقادات احکام اختصاص داده شده است مقتضی است از آن استفاده نمایند.»

۳- با وجود تأکیدی که این نوشته بر «آقایان وکلا» دارد، اما آنچه مسلم است اینکه در آن بازه زمانی، سه وکیل از بین خانم‌های حقوقدان، در عرصه وکالت حضور داشته و فعال بودند؛ خانم‌ها خدیجه کشاورز، کاترینا سعید خانیان و مهرانگیز منوچهریان^۲ البته، در حال

۱. تاریخچه مجله کانون وکلا در شماره پاییز و زمستان ۱۳۸۶ منتشر شده و قابل دسترس است.

۲. بنا بر اطلاعات واصله، خانم خدیجه کشاورز به لحاظ تقدم زمانی اولین وکیل زن ایران محسوب می‌شود که در ۲۱ فروردین سال ۱۳۱۶ پروانه وکالت پایه دو اخذ کرد و در ۲۵ مهر سال ۱۳۲۵ با صدور پروانه وکالت پایه یک او موافقت شد. از خانم کاترین سعید خانیان اطلاعات دقیقی در دست نیست، اما ظاهراً او دومین وکیل زن از نظر تقدم تاریخی است. در خصوص خانم مهرانگیز منوچهریان هم باید گفت که هر چند اولین وکیل زن ایران به لحاظ زمانی نیست، اما از نظر ابعاد کاری و فعالیت‌های حرفه‌ای می‌تواند شاخص‌ترین چهره در میان این سه باشد. خانم منوچهریان در سال ۱۳۳۶ پروانه وکالت پایه یک خود را دریافت کرد.

حاضر و با وجود تعداد قابل توجه خانم های وکیل، طبیعی است که حضور پررنگ تر ایشان در فعالیت های صنفی به طور عام و در فعالیت های علمی و قلمی برای مجله کانون وکلا به طور خاص، بیشتر مطرح شود.

۴- این نوشته که در شماره ۱۳۰ مجله کانون وکلا در سال ۱۳۵۴ چاپ شده، بر انتقادی بودن مجله تاکید دارد و به فرهنگ دوستی و خدمت به علم می پردازد: «حقوق دانشی مشخص و مدون از رشته های علوم اجتماعی و انسانی است. بنابر این مفهوم علم در عرف مجله دانش زیر بنائی از فلسفه، منطق، ادب و تاریخ است که مقدمه علوم حقوقی است. اما انتقادی بودن مجله به این معنی است که انتقاد سالم و سازنده، انتقاد ارشادی با تفکیک سره از ناسره، ارائه جنبه های قوی و ضعیف قوانین، نشان دادن خلاء قانونی، نمایاندن شیوه های دادرسی، بحث و نقد رویه ها و احکام و سیره محاکم و بالجمله نظارت علمی و تحقیق منطقی در امور تقنینی و اجرائی و قضائی سرلوحه مباحث آنست. نویسندگان ما با روحی سرشار از «فرهنگ دوستی» و هدف عالی و نظر غائی «خدمت به علم» و روشنائی بخشیدن به «جامعه حقوقی» بدون کوچکترین اجر مادی قدم همت استوار دارند و قلم خدمت بر کار. نویسندگان ما آرزومندند که خوانندگان از سرنوشته ها سرسری نگذردند و بی تفاوتی را پیشه ن سازند و با تیزبینی و نکته گیری مقاله ها را با محک انتقاد کشند تا بحث ها هر چه جدی تر، پرشورتر، عمیق تر و دامنه دارتر دنبال شود. در این زمینه، عقیده نویسندگان این است که نوشته های حقوقی با مباحثه، ابراز عقیده مخالف و موافق، ستیز منطقی نه ستیزه جوئی، آوردن شواهد یا نظیره ها، استفاده از آرشیو و کالتی و ذخایر تجربی می توان سطح نوشته ها را بالا برد و بازار دانش را با رونق تر و اندوخته های حقوقی را غنی تر ساخت. خوانندگان گرامی به یاد بیاورند که مجله کانون ناشر افکار همه همکاران است. صفحات آن وقف خاص چند نویسنده که خود را آماده ی خدمت ساخته اند نیست. مجله خود را دریابید، هر چه در پیشبرد هدف های مجله و پیشرفت آن در نظر دارید ارائه دهید تا این مجله فراخور حال و در خور آینده باشد.»

۵- مجله کانون با وقعه ۳ ساله مجدداً در سال ۱۳۳۱ به صاحب امتیازی قوام الدین مجیدی و تحت نظر هیات تحریریه آقایان دکتر محمود سرشار، دکتر محمد شاهکار و علی شهیدزاده شروع شد و چاپخانه داد مسئولیت چاپ مجله را به عهده داشت. مجله شماره ۲۴ اختصاص داشت به مطالبی در خصوص قوانین اختیارات دکتر مصدق ۱۳۳۱ و دادرسی

دیوان بین‌المللی دادگستری لاهه در دعوی دولت انگلستان بر دولت ایران راجع به نفت سال ۱۹۵۲.

۶- در شماره ۳۲ مجله، سید هاشم وکیل به هیات تحریریه اضافه شد و چاپ بانک ملی ایران، چاپ مجله را به عهده گرفت.

۷- با انتشار شماره ۴۶، سال هشتم مجله با این مقدمه آغاز شد: «به درگاه خداوند توانا و توانائی بخش که ما را تا بحال توفیق انجام این خدمت عطاء فرموده با کمال خضوع سپاسگذار و نیازمندیم که در آینده نیز عنایات لایتناهی خود را از ما دریغ نفرماید و از نویسندگان دانشمند و گرامی که در گذشته از افاضه رشحات قلم خود این مدینه فاضله را مشترکاً تأیید کرده‌اند متشکر و توقع و انتظار آنکه من بعد نیز ما را در این باره کمک و یاری فرمایند.» / سال ۱۳۳۴

۸- شماره ۹۴ در سال ۱۳۴۵ مجله اختصاص دارد به چاپ نام خلیج «ع ر ب» در مطبوعات خارجی که کل مطالب این شماره مربوط به واکنش جامعه وکالت به این موضوع می‌باشد و در شماره ۱۰۱، مطالب مجله کانون با افتتاح باشگاه کانون به اوج خود می‌رسد و از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۴۶ چاپ مجلات کانون به عهده چاپخانه بانک ملی شد.

۹- در سال ۱۳۵۱ شماره ۱۲۰ با صاحب امتیازی آقای سید محمد رضا جلالی نائینی و آقایان هیات تحریریه جعفر بوشهری، تقی لطفی، حسینقلی کاتبی، علی اکبر درخشانی، غلامحسین نعمتی، جهانگیر امیر حسینی، محمد علی سفری، محمود معینی عراقی توسط چاپخانه شرکت سهامی افست سهامی خاص (چاپخانه ۲۵ شهرپور) منتشر شد.

۱۰- در شماره ۱۳۱ مجله که در سال ۱۳۵۴ و با صاحب امتیازی آقای جلالی نائینی و شورای نویسندگان آقایان فیض مهدوی، غلامحسین نعمتی، نورعلی تابنده، تقی لطفی و دبیر شورا محمد علی سفری منتشر شد، می‌توانید تراز نامه مالی کانون و کلا را مطالعه فرمایید.

۱۱- شماره های ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ در سال ۱۳۵۷ توأمأ منتشر شد که صاحب امتیاز و مدیر مسئول حسن نزیه و سردبیر آن حمید مصدق بودند.

۱۲- دوره جدید مجله کانون و کلا در سال ۱۳۶۸ با مدیر مسئولی آقای دکتر افتخار جهرمی و با چاپ وزارت نیرو آغاز به کار کرد.